

HANDLÄGGARE, AVDELNING, TELEFON

Fredrik Blomström
Avdelningen för marknadsfrågor
08-678 55 00

Telenor Mobile Sverige
Norra Stationsgatan 69, plan 5
113 84 STOCKHOLM

Saken

Fastställande av särskilda skyldigheter enligt 8 kap. 6 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation för företag med ett betydande inflytande på marknaden för samtalsterminering i individuella allmänna mobilnät, nu fråga om beslut avseende Telenor Mobile Sverige, filial till Telenor Mobile Sverige AS Norge.

Post- och telestyrelsens avgörande

Post- och telestyrelsen beslutar att ålägga Telenor Mobile Sverige (Telenor Mobile), i egenskap av operatör med betydande inflytande på marknaden för terminering av samtal i individuella allmänna mobilnät, följande skyldigheter.

1. Telenor Mobile förpliktas med stöd av 4 kap. 8 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (EkomL) att tillgodose varje rimlig begäran att bedriva samtrafik med den som tillhandahåller eller avser att tillhandahålla allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster, häri inbegripet att ta emot samtal för terminering i bolagets individuella allmänna mobilnät..
2. Telenor Mobile förpliktas med stöd av 4 kap. 8 § EkomL att på rimlig begäran av den som tillhandahåller eller avser att tillhandahålla allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster ingå avtal om direktavräkning avseende samtalsterminering i bolagets nät.
3. Telenor Mobile förpliktas med stöd av 4 kap. 11 § EkomL tillämpa rättvis och skälig prissättning för terminering av samtal i det egna nätet.
4. Telenor Mobile förpliktas med stöd av 4 kap. 6 § EkomL att tillämpa icke-diskriminerande villkor för tillhandahållande av samtalsterminering och direktavräkning.
5. Telenor Mobile förpliktas med stöd av 4 kap. 7 § EkomL att på begäran tillhandahålla PTS en redovisning i vilken intäkter och kostnader för bolagets samtrafiktjänster särredovisas.

6. Telenor Mobile förpliktas med stöd av 4 kap. 5 § EkomL att publicera uppgifter som är av vikt för att avtal om samtrafik skall komma till stånd och samtrafik upprättas.

Skyldigheterna enligt p. 1-6 specificeras närmare i bilaga 1.

PTS omprövar genom detta beslut de skyldigheter som gäller övergångsvis enligt 15 § lagen (2003:390) om införande av lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (övergångsbestämmelserna) och upphäver med stöd av 19 § övergångsbestämmelserna och 1 § förordningen (2003:397) om införande av lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, för Telenor Mobiles del, samtliga de skyldigheter som gällt enligt telelagen (1993:597) och som motsvaras av de skyldigheter som meddelas genom detta beslut.

Detta beslut gäller omedelbart.

Bakgrund

PTS har i särskilt beslut fastställt de svenska grossistmarknaderna för terminering i individuella allmänna mobilnät som relevanta marknader.

I beslutet har PTS bl.a. identifierat Telenor Mobile som operatör med betydande inflytande på marknaden för terminering i Telenor Mobiles¹ mobilnät.

Enligt bestämmelserna i EkomL ankommer det på PTS att ålägga en eller flera konkurrensskapande skyldigheter på en operatör som har betydande inflytande på en viss marknad. I detta beslut meddelar PTS skyldigheter avseende Telenor Mobile.

Utkast till beslut med avseende på dessa marknader har varit föremål för samråd enligt 8 kap. 10 och 11 §§ EkomL.

Skäl

1. Tillämpliga bestämmelser

Enligt 8 kap. 6 § EkomL skall den myndighet som regeringen bestämmer fortlöpande analysera de relevanta marknader som har fastställts enligt 5 §. Därvid skall Europeiska gemenskapernas kommissions riktlinjer för marknadsanalys och bedömning av ett företags betydande inflytande på marknaden beaktas. För varje marknad skall det fastställas om det råder effektiv konkurrens.

Om det vid en bedömning enligt första stycket konstateras att det inte råder effektiv konkurrens på en fastställd marknad, skall företag med betydande

¹ Telenor Mobile (säljer tjänster under varumärket Dj Juice) är en virtuell operatör som förfogar över Tele2 Sverige AB:s mobilnät vad gäller terminering till Telenor Mobiles egna abonnenter.

inflytande på den marknaden identifieras och beslut meddelas om skyldigheter enligt 4 kap. 4 § och 5 kap. 13 och 14 §§.

Om det vid en bedömning enligt första stycket konstateras att det råder effektiv konkurrens på en fastställd marknad, skall skyldigheter som har beslutats med stöd av 4 kap. 4 § och 5 kap. 13 och 14 §§ upphävas. Tidpunkten för upphävande av en skyldighet skall bestämmas med hänsyn till berörda parterers intressen.

Enligt 4 kap. 4 § EkomL skall i enlighet med 8 kap. 6 § en operatör, som enligt 8 kap. 7 § har ett betydande inflytande på en viss marknad, åläggas en eller flera skyldigheter som anges i 5 – 12 §§. En sådan förpliktelse skall syfta till att skapa effektiv konkurrens.

En sådan operatör får även i andra fall än som anges i detta kapitel åläggas en skyldighet om tillträde, om det finns synnerliga skäl för det och åtgärden godkänns av Europeiska gemenskapernas kommission.

2. Metodbeskrivning

2.1. Allmänt om åläggande av skyldigheter

Av 8 kap. 6 § EkomL följer att om PTS finner att effektiv konkurrens inte råder på en relevant marknad, skall myndigheten identifiera företag med betydande inflytande på marknaden och ålägga dessa företag lämpliga specifika regleringsskyldigheter eller bibehålla eller ändra sådana skyldigheter som redan existerar. Minst en skyldighet skall åläggas för den som har betydande inflytande på en relevant marknad². Ingripande bör i första hand vidtas i grossistledet³.

Enligt 1 kap. 1 § syftar bestämmelserna i lagen till att enskilda och myndigheter skall få tillgång till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer och största möjliga utbyte vad gäller urvalet av elektroniska kommunikationstjänster samt deras pris och kvalitet. Syftet skall uppnås främst genom att konkurrensen och den internationella harmoniseringen på området främjas. Samhällsomfattande tjänster skall dock alltid finnas tillgängliga på för alla likvärdiga villkor i hela landet till överkomliga priser.

Vid lagens tillämpning skall särskilt beaktas elektroniska kommunikationers betydelse för yttrandefrihet och informationsfrihet.

² Se prop. 2002/03:110, s. 176 samt kommissionens riktlinjer p 114.

³ Se skäl 26 samt artikel 17.1 i direktiv 2002/22/EG om samhällsomfattande tjänster. Detta genomförs genom 5 kap. 13 § EkomL.

Av 1 kap. 2 § EkomL följer att åtgärder som vidtas med stöd av lagen inte får vara mer ingripande än som framstår som rimligt och skall vara proportionella med hänsyn till lagens syfte och de övriga intressen som anges i 1 §.

Enligt förarbetena till EkomL (prop. 2002/03:110 s. 185) åligger det myndigheten att utifrån problemets art välja den mest lämpliga skyldigheten för att uppnå syftet med åtgärden. Åtgärden skall syfta till att skapa effektiv konkurrens. PTS har att utgå från det grundlagsfästa egendomsskyddet (RF 2 kap. 18 §) vid prövningen av vilka skyldigheter som skall förpliktas den som har ett betydande inflytande på en marknad. Regeringsrätten har i det s.k. Barsebäcksmålet (RÅ 1999 ref. 76) formulerat en allmängiltig proportionalitetsprincip som lämpligen bör vara vägledande vid betungande offentlighetsrättsliga ingripanden mot enskilda. I nämnda mål uttalade Regeringsrätten att proportionalitetsprincipen innefattar flera olika krav som rättsordningen ställer på balans mellan mål och medel och mellan motstående intressen. Ingrepp från det allmänna sida mot enskild bör analyseras utifrån aspekterna ändamålsenlighet, nödvändighet och proportionalitet i strikt mening. Ett ingrepp skall således vara lämpligt utifrån omständigheterna i det enskilda fallet, vara en nödvändig förutsättning för att målet med ingripandet skall kunna uppnås och slutligen vara avvägt på så sätt att nyttan för det allmänna står i rimlig proportion till den skada som ingreppet förorsakar den enskilde.

I nämnda förarbeten, sid. 185, anges bl.a. följande med avseende på vilka hänsyn PTS har att iaktta vid åläggande av skyldigheter:

” I att åtgärden skall vara den lämpligaste ligger att myndigheten skall välja den minst ingripande åtgärden som efter en proportionalitetsavvägning och behovsprövning utifrån de enskilda och de allmänna intressen som står mot varandra, bedöms kunna leda till det önskade resultatet. För att kunna göra en bedömning av vilken åtgärd som är den mest lämpliga måste myndigheten göra en genomlysande konsekvensanalys och redovisa resultatet av de avvägningar som myndigheten gjort i ett motiverat beslut.”

För att skyldigheter skall anses vara proportionerliga måste de enligt kommissionens riktlinjer för marknadsanalys och bedömning av ett företags inflytande på marknaden i enlighet med gemenskapens regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (riktlinjerna) p. 118

- ha ett legitimt syfte,
- vara nödvändiga, och
- utgöra det alternativ som är minst betungande för företagen men samtidigt uppnår de överordnade målen.

Reglering av företag med betydande inflytande bör enligt PTS mening ge incitament till effektiva investeringar i den verksamhet som regleringen omfattar, och till investeringar i alternativ infrastruktur som är önskvärda ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Regleringen bör syfta till en utveckling mot effektiv konkurrens på lång sikt, på den relevanta marknaden i den mån det bedöms realistiskt, eller på andra marknader PTS definierat inom området för elektronisk kommunikation.

2.2. *Disposition*

I det följande görs först en översiktlig beskrivning av konkurrensproblemen på marknaden med utgångspunkt i den marknadsanalys som myndigheten gjort i beslutet om fastställande av relevant marknad och identifiering av operatör med betydande inflytande. Beskrivningen omfattar även en sammanfattning av befintliga skyldigheter, vilka påverkar konkurrensituationen.

Mot bakgrund av konkurrensproblemen görs därefter en bedömning av vilka ålägganden som krävs för att komma till rätta med konkurrensproblemen och uppfylla målen. Därefter görs en avvägning av om dessa skyldigheter är lämpliga och proportionerliga. Slutligen följer en samlad bedömning.

3. Översiktlig beskrivning av konkurrensproblemen på marknaden

3.1. *Befintliga skyldigheter*

Den rådande marknadssituationen och konkurrensförhållandena påverkas av den reglering som tillämpas och tidigare tillämpats på den relevanta marknaden. Nu gällande skyldigheter måste därför tas i beaktande vid en bedömning av vilka konkurrensproblem det finns på marknaden och i vilken mån dessa avhjälpas av befintlig reglering eller om befintliga regleringskrav inte motsvaras av ett konkurrensproblem.

Enligt nuvarande reglering gäller en generell skyldighet för den som tillhandahåller teletjänst som är anmälningsskyldig, att på begäran bedriva samtrafik med annan som tillhandahåller teletjänst som är anmäld. Detsamma gäller den som inom ett allmänt tillgängligt telenät tillhandahåller annan teletjänst i en omfattning som med avseende på utbredningsområde, antalet användare eller annat jämförbart förhållande är betydande. Detta följer av 15 § lag om införande av lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (övergångsbestämmelserna), som hänvisar till 32 § telelagen (1993:597). Samtrafikskyldigheten har preciserats genom beslut av myndigheten och genom domstolsavgöranden, bl.a. vad gäller skyldighet att tillhandahålla transitering (samtalsförmedling) med kaskadavräkning samt skyldighet att i vissa fall ombesörja fakturering för annan operatör.

Vidare skall enligt samma övergångsbestämmelser den som bedriver samtrafik, till PTS anmäla sådana tekniska förändringar i nätet som påverkar samtrafiken i god tid före genomförandet.⁴

Ersättning för samtrafik avseende telefonitjänst till fast nätanslutningspunkt skall enligt 15 § övergångsbestämmelserna, med hänvisning till 32 § telelagen, vara rättvis och skäligen med hänsyn till kostnaderna för prestationen. Detsamma gäller för samtrafik avseende telefonitjänst till mobil nätanslutningspunkt, om den bedrivs av någon som hade ett betydande inflytande på marknaden för samtrafik och är anmäld enligt 6 §.

⁴ 15 § övergångsbestämmelserna med hänvisning till 33 § telelagen (1993:597).

Vidare har operatörer med betydande inflytande enligt samma övergångsbestämmelser skyldighet

1. att tillgodose varje rimlig begäran om sammankoppling med telenät för samtrafik
2. att offentliggöra sina villkor för samtrafik,
3. att erbjuda likvärdiga villkor till alla som begär samtrafik
4. att på begäran lämna sådan information som är nödvändig för överenskommelser om samtrafik,
5. att i sin redovisning av rörelsen hålla intäkter och kostnader för samtrafik avskilda från intäkter och kostnader för annan verksamhet.⁵

Punkterna 2 och 5 gäller inte den som tillhandahåller mobila teletjänster.

Telenor Mobile omfattas således enligt gällande rätt av en samtrafikskyldighet. Telenor Mobile är ej anmäld enligt 6 § telelagen, och omfattas således inte av övergångsbestämmelserna avseende kostnadsorienterad samtrafikersättning.

3.2. Marknaden för terminering i Telenor Mobiles mobilnät

PTS har i beslut bl.a. funnit att Telenor Mobile har en marknadsandel om 100 procent på marknaden för terminering i företagets egna mobilnät.⁶

Terminering av samtal i ett mobilnät utförs, något förenklat, genom att den operatör som kontrollerar nätet (mobiloperatören) tar emot samtalet och ombesörjer att detta når den uppringda abonnenten. Tjänsten terminering köps och säljs av operatörer, d.v.s. på grossistnivå. Samtalsterminering i Telenor Mobiles mobilnät efterfrågas således, direkt eller indirekt, av operatörer i syfte att producera den tjänst som tillfredsställer slutkundernas efterfrågan på att ringa samtal till respektive bolags abonnenter. En aktör som önskar tillhandahålla samtal till abonnenter för vilka terminering kontrolleras av en viss mobilnätsoperatör, måste köpa grossisttjänsten terminering från detta företag, antingen direkt eller indirekt genom transitering via annan operatör, för att kunna tillhandahålla sådana samtal. Det finns inga alternativ för sådan terminering. Telenor Mobile har således en monopolställning vad gäller terminering på den aktuella relevanta marknaden.

Möjligheten att på rimliga villkor kunna terminera samtal i de olika mobiloperatörernas respektive nät, är av stor betydelse för konkurrenssituationen på marknaden för elektronisk kommunikation. För att en aktör skall kunna producera den tjänst som efterfrågas av slutkunderna måste samtal till abonnenter

⁵ 15 § övergångsbestämmelserna med hänvisning till 34 § första stycket 1-4 och 6 telelagen.

⁶ Den aktuella relevanta marknaden inkluderar terminering till samtliga mobilabbonenter eller nummer som operatören kontrollerar terminering till -oavsett vilken teknik näten bygger på. Någon skillnad görs inte heller avseende då abonnenten exempelvis har roamat in i annan operatörs mobilnät - så länge termineringsoperatören kontrollerar tillträdet till den uppringda slutanvändaren.

i Telenor Mobiles nät kunna erbjudas, vilket förutsätter samtrafik med dessa operatörer. Konkurrensen på marknaden kan på ett allvarligt sätt snedvridas om Telenor Mobile använder sin monopolställning för att inte medverka till sammankoppling av nät med andra aktörer eller ställer upp oskäliga villkor för samtrafik etc.

Den ersättning mobiloperatörerna tar ut för att terminera samtalet i mobilnätet utgör en betydande del av slutkundspriserna för samtal till mobilabbonenter. Höga termineringspriser ger således upphov till höga priser på slutkundsmarknaden för samtal till mobilabbonenter. Incitamenten för en mobiloperatör att sänka priserna på terminering är begränsade beroende på att höga priser på terminering av inkommande samtal inte i första hand drabbar de egna abonnenterna, utan istället höjer konkurrenternas kostnader. Telenor Mobiles monopolställning vad gäller terminering till egna slutkunder innebär därför en risk för överprissättning.

3.3. Sammanfattning av konkurrensproblemen

Telenor Mobile kontrollerar tillträde till terminering i eget nät och intar således en monopolställning.

Samtrafik är en nödvändig förutsättning för en fungerande marknad för elektronisk kommunikation och en operatör med monopolställning har i avsaknad av reglering möjlighet att försvåra, fördröja eller fördyra sådant nödvändigt tillträde för andra aktörer.

Det saknas incitament för en monopolist att sänka priserna på terminering, vilket kan resultera i allt för höga priser på både grossist- och slutkundsmarknaden.

PTS bedömer att dessa konkurrensproblem, i avsaknad av förhandsreglering, kommer att bestå åtminstone under den tid som löper fram till nästa översyn av marknaden.

4. PTS bedömning

4.1. Skyldigheter i förhållande till konkurrensproblemen

Mot bakgrund av befintliga skyldigheter och de konkurrensproblem som finns på marknaden bedömer PTS att en övergång till ett tillstånd helt utan förhandsreglering skulle kunna få mycket negativa konsekvenser för konkurrensen och för slutkunderna, med risk för överprissättning och olika typer av kopplingsförbehåll. PTS redogör nedan för vilka ålägganden myndigheten anser nödvändiga för att komma till rätta med identifierade konkurrensproblem och uppnå de övergripande målen med lagstiftningen. Målen är att enskilda och myndigheter skall få tillgång till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer och största möjliga utbyte vad gäller urvalet av elektroniska kommunikationstjänster samt deras pris och kvalitet.

4.1.1 *Tillträde*

Enligt 4 kap. 8 § EkomL får en operatör som avses i 4 § förpliktas att uppfylla rimliga krav på tillträde till och användning av nät och tillhörande installationer i syfte att tillhandahålla elektroniska kommunikationstjänster. En sådan skyldighet kan avse att operatören skall

1. ge annan tillträde till specificerade nätdelar och tillhörande installationer,
2. förlänga ett redan beviljat tillträde till tillhörande installationer,
3. erbjuda andra operatörer specificerade tjänster för återförsäljning,
4. bevilja tillträde till tekniska gränssnitt, protokoll och annan nyckelteknik som är nödvändig för samverkan mellan tjänster,
5. erbjuda samlokalisering eller andra möjligheter till gemensamt utnyttjande av tillhörande installationer,
6. erbjuda specificerade tjänster som krävs för att säkerställa samverkan mellan tjänster ändra fram till slutanvändarna,
7. erbjuda tillträde till driftstödsystem eller liknande programsystem som krävs för att garantera en sund konkurrens när det gäller tillhandhållande av tjänster, eller
8. bedriva samtrafik eller i övrigt vidta åtgärder så att nät eller tillhörande installationer kan förbindas.

I 4 kap. 10 § EkomL anges att vid tillämpning av 8 § skall särskilt beaktas

1. den tekniska och ekonomiska bärkraften för användning och installation av alternativa nätdelar eller tillhörande installationer, med hänsyn tagen till marknadsutvecklingen samt art och typ av samtrafik och andra former av tillträde,
2. den tillgängliga kapaciteten,
3. de risker som nyinvestering medför för ägaren till nät eller tillhörande installationer,
4. behovet av att värna konkurrensen på lång sikt,
5. berörda immateriella rättigheter,
6. intresset av gränsöverskridande tjänster inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, och
7. nätets funktion och tekniska säkerhet.

4.1.1.1 *Samtrafik*

En grundläggande förutsättning vad gäller elektronisk kommunikation är att elektroniska kommunikationstjänster som tillhandahålls i de allmänna näten fungerar mellan alla användares nätanslutningspunkter, såväl fasta som mobila. Detta kräver en sammankoppling av nät, antingen direkt eller indirekt. Samtrafik innebär enligt 1 kap. 7 § EkomL fysisk och logisk sammankoppling av allmänna kommunikationsnät som gör det möjligt för användare att kommunicera med varandra eller få tillgång till tjänster som tillhandahålls i näten.

Den generella samtrafikskyldigheten som följer av nu gällande rätt, dvs. av övergångsbestämmelserna, motsvaras enligt EkomL endast av en generell skyldighet att förhandla om samtrafik, se 4 kap. 1 § EkomL. Därtill kan PTS med stöd av 4 kap. 3 § EkomL förplikta den som kontrollerar tillträde till

slutanvändare att mot marknadsmässig ersättning bedriva samtrafik eller vidta annan åtgärd som krävs för att säkerställa att slutanvändare kan nå varandra.

Utöver ovan nämnda möjlighet skall skyldigheter avseende tillträde endast åläggas operatörer med betydande inflytande i enlighet med 4 kap. 8 § EkomL.

Den operatör som har betydande inflytande på en marknad för terminering i ett individuellt allmänt mobilnät utövar fullständig kontroll över tillträdet till och från sina slutkunder och har således en monopolställning. Denna ställning kan användas i förhandlingar om samtrafik i syfte att erhålla oskäligt höga termineringsavgifter eller för att ställa upp andra villkor för terminering som annars inte accepterats av motparten. I sådana förhandlingar kan bolaget även använda sin förhandlingsstyrka genom att hota att inte skicka trafik för terminering till motpartens abonnenter från de kunder för vilka operatören kontrollerar tillträdet till. Bestämmelserna om samtrafik syftar till att alla användare skall ges möjlighet att få tillgång till tjänster som tillhandahålls i näten, oberoende av vilken operatör man är ansluten till. Denna grundläggande princip uttrycks redan i definitionen av samtrafik i 1 kap. 7 § EkomL. Att samtrafiken försvåras eller inte erhålls på konkurrensneutrala villkor drabbar främst mindre operatörer mycket hårt. För att komma till rätta med de identifierade konkurrensproblemen och säkerställa att slutanvändare skall kunna nå varandra är det av nödvändigt att tillse att Telenor Mobile inte använder sin monopolställning för att hindra, försvåra eller fördyra utbyte av trafik. Att enbart ingripa med stöd av 4 kap. 3 § EkomL efter det att ett faktiskt missförhållande identifierats i ett enskilt fall, är enligt PTS inte tillräckligt för att uppnå målen med lagstiftningen. PTS anser att det, för att komma till rätta med konkurrensproblemen, är nödvändigt att på förhand reglera markanden för samtalsterminering. Telenor Mobile skall därför åläggas en skyldighet att bedriva samtrafik med andra aktörer som uppställer en rimlig begäran härom. Det saknas anledning att inskränka denna skyldighet i förhållande till vad som tidigare gällt. Samtrafikskyldigheten bör ansluta till definitionen i EkomL, vilket innefattar en skyldighet att vidta dels åtgärder som är nödvändiga för att användare ska kunna kommunicera med varandra eller få tillgång till tjänster som tillhandahålls i näten, dels åtgärder som möjliggör att nät eller tillhörande installationer kan förbindas och överenskommelser kan träffas om utbyte av trafik och därmed tillhörande tjänster. Med förpliktelsen följer en skyldighet att såväl träffa avtal som att i praktiken ombesörja att samtrafiken fungerar.

4.1.1.2 *Direktavräkning*

Terminering av trafik från annan operatör förutsätter i regel en överenskommelse om vilken ersättning som skall utgå och på vilket sätt avräkning skall ske. Ersättningen för terminering av samtal regleras genom avtal mellan aktörerna. Att ingå avtal om samtrafik inryms enligt praxis och förarbeten i den lagstadgade samtrafikskyldigheten. PTS anser att det härutöver finns anledning att utvärdera behovet av att ålägga ingående av avtal om direktavräkning som en uttrycklig skyldighet, med angivande av villkoren för detta.

De operatörer som har direktförbindelser för samtrafik har i regel också samtrafikavtal med direktavräkning, vilket innebär att ersättningen regleras direkt dem emellan. För trafik mellan operatörer som inte har direktförbindelse utan

använder sig av förmedling via en tredje operatör kan ersättning i princip regleras på två olika sätt. Antingen sker detta genom direktavräkning, eller genom att den terminerande operatören begär betalt av den förmedlande operatören för termineringen och att den förmedlande operatören begär betalt av den originerande operatören, s.k. kaskadavräkning. Värt att notera i detta sammanhang är att TeliaSonera, i egenskap av operatör med betydande inflytande på marknaden för förmedlingstjänster, åläggs en skyldighet att tillhandahålla förmedlingstjänster och att, vid avsaknad av direktavräkningsavtal, tillämpa avräkning enligt kaskadavräkningsprincipen (se PTS beslut i ärende med dnr 04-6947/23). Genom kaskadavräkning kan bl.a. mindre operatörer utnyttja de avtalsförhållanden som redan föreligger, vilket i kombination med förmedling torde vara en förutsättning för att nya operatörer enklare skall kunna etablera sig.

Avtal om direktavräkning ger aktörerna möjlighet att själva förhandla direkt med Telenor Mobile om villkoren för terminering i denna operatörs nät, utan att vara hänvisad till avtal som ingåtts mellan å ena sidan Telenor Mobile och å andra sidan förmedlingsoperatören. För många aktörer, och i synnerhet de som har betydande trafikvolymerna till Telenor Mobile, torde avtal om direktavräkning i många fall vara att föredra rent ekonomiskt. Att köpa förmedling med kaskadavräkning kan medföra ökade kostnader för köparen. Vid avtal om direktavräkning med Telenor Mobile slipper aktörerna dessa kostnader för kaskadhantering.

I de fall trafikvolymerna är betydande åt båda hållen torde ofta båda parter ha intresse av att ingå avtal om direktavräkning. Telenor Mobile har i vissa fall ingått avtal om direktavräkning med andra operatörer. Samtrafikströmmarna är dock inte alltid lika stora åt båda hållen. Att en viss aktör har stora trafikvolymerna att terminera i Telenor Mobiles mobilnät betyder inte nödvändigtvis att Telenor Mobile har stora trafikvolymerna att terminera i motpartens nät – i synnerhet om denna exempelvis är en s.k. förvalsoperatör som inte tillhandahåller terminering. Vidare kan det finnas incitament för Telenor Mobile att utnyttja kaskadavräkning via transiterande operatör för att på så sätt själv slippa arbetet och den ekonomiska risken för att ingå avtal om betalning med mindre operatörer. Telenor Mobile har således inte alltid behov och incitament att ingå avtal om direktavräkning med alla operatörer, vilket stärker behovet av sådan skyldighet. Om Telenor Mobile skulle ges möjlighet att vägra tillgodose rimlig begäran om avtal om direktavräkning skulle detta medföra att andra aktörer nekas möjlighet att själva påverka villkoren för termineringen genom att förhandla direkt med Telenor Mobile, med risk för ökade kostnader som följd. Detta förhållande skulle kunna snedvrída konkurrensen. Det är inte heller rimligt att Telenor Mobile skall kunna tvinga andra operatörer att ingå avtal om avräkning med tredje operatör avseende egna avgifter och på så sätt även överlämpa den ekonomiska risken på den tredje operatören. En skyldighet att på begäran ingå avtal om direktavräkning bör gälla även sådan trafik som transiteras via förmedlande operatör. På så sätt säkerställs att även mindre aktörer får denna möjlighet utan att behöva etablera direktförbindelse med Telenor Mobile. Den som vill terminera trafik i Telenor Mobiles nät har således en valmöjlighet mellan att begära direktavräkningsavtal

med Telenor Mobile eller kaskadavräkningsavtal med en operatör som tillhandahåller förmedlingstjänster⁷.

Sammanfattningsvis är det enligt PTS bedömning viktigt att den som så begär får möjlighet att sluta avtal om villkoren för terminering direkt med Telenor Mobile. PTS finner således att Telenor Mobile med stöd av 4 kap. 8 § skall tillgodose varje rimlig begäran avseende direktavräkning, oavsett om trafiken överförs direkt från den som önskar köpa terminering eller går via förmedlande operatör.

4.1.1.3 Övrigt

Mot bakgrund av den lilla andel av den totala termineringen i allmänna mobilnät som Telenor Mobile för närvarande står för, finner PTS inte skäl att ålägga skyldighet avseende direktförbindelser med andra operatörer utöver vad som framgår av samtrafikskyldigheten.

För det fall Telenor Mobile inte tillgodoser en begäran om samtrafik eller direktavräkningsavtal måste det säkerställas att motparten utan dröjsmål underrättas om skälen härför och därigenom har möjlighet att vidta åtgärder som syftar till att få till stånd samtrafik eller direktavräkning med Telenor Mobile. Sådan information möjliggör även en kontroll av att Telenor Mobile uppfyller sina skyldigheter. För det fall Telenor Mobile inte avser att tillgodose en begäran om samtrafik eller direktavräkning skall bolaget därför upplysa motparten om skälen härför.

Skyldigheterna för Telenor Mobile innefattar en skyldighet att förhandla med den som önskar etablera samtrafik eller direktavräkning och att på begäran av motpart lämna ut sådan information som i det enskilda fallet är nödvändig för att överenskommelse skall kunna träffas härom.

4.1.1.4 Samlad bedömning av tillträdesskyldigheter

Syftet med tillträdesskyldigheterna är att hindra Telenor Mobile att otillbörligt utnyttja sin monopolställning beträffande terminering i det egna mobilnätet, vilket gynnar konkurrensen på såväl grossist- som slutkundsmarknaderna.

En grundläggande förutsättning för att marknaden för elektronisk kommunikation skall fungera är att trafik kan utbytas mellan olika nät och att slutkunder får tillgång till kommunikationstjänster som tillhandahålls i allmänna telefonnät. Telenor Mobile omfattas enligt nu gällande regler av en skyldighet att bedriva samtrafik. Mot bakgrund därav bedömer PTS att Telenor Mobile kan tillhandahålla erforderlig kapacitet för samtrafik samt att samtrafik kan ske i Telenor Mobiles nät utan att nätets funktion eller tekniska säkerhet äventyras. Samtrafik sker redan idag och ett fortsatt krav på tillhandahållande av dessa tjänster torde därför inte medföra några risker eller investeringar i sig och inte heller ställa orimliga krav på ändrad kapacitet i mobilnäten.

⁷ TeliaSonera har ålagts skyldighet att tillgodose rimlig begäran om kaskadavräkning i avsaknad av direktavräkningsavtal.

Vad beträffar skyldigheten att tillgodose begäran om direktavräkning för samtrafik tillämpar Telenor Mobile idag sådan avräkning gentemot vissa aktörer och detta torde således inte medföra några tekniska problem. Att ingå avtal om direktavräkning kan komma att innebära vissa ökade administrativa kostnader för Telenor Mobile, bl.a. avseende nya förhandlingar.

PTS bedömer att de ovan beskrivna skyldigheterna inte innebär något ingrepp i Telenor Mobiles immateriella rättigheter. Tillträdesskyldigheterna är även i linje med intresset av gränsöverskridande tjänster inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

PTS finner därmed att Telenor Mobile med stöd av 4 kap. 8 § EkomL skall åläggas skyldigheter att tillgodose varje rimlig begäran om att bedriva samtrafik samt ingå avtal om direktavräkning för terminering. Skyldigheterna är ändamålsenliga och nödvändiga för att främja konkurrensen och därigenom uppnå målen med lagstiftningen. Skyldigheterna är inte mer ingripande än vad som får anses påkallat mot bakgrund av det allmänna intresset av effektiv konkurrens på de aktuella marknaderna.

I bilaga 1 finns närmare specifikation av tillträdesskyldigheten.

4.1.2 Prisreglering

Enligt 4 kap. 11 § EkomL får en operatör som avses i 4 § förpliktas att iaktta kostnadstäckning eller tillämpa kostnadsorienterad eller annan prissättning för specificerade typer av samtrafik och andra former av tillträde. Detta får ske om en marknadsanalys enligt 8 kap. 5 § visar att en brist på effektiv konkurrens innebär att operatören kan ta ut överpriser eller använda prispress på ett sätt som missgynnar slutanvändarna.⁸

En förpliktelse enligt första stycket kan även avse skyldighet för operatören att tillämpa en viss kostnadsredovisningsmetod. En sådan förpliktelse skall förenas med skyldighet att göra en beskrivning av metoden tillgänglig för allmänheten. Kostnadernas huvudkategorier och reglerna för kostnadsfördelningen skall framgå av beskrivningen.

Den som har förpliktats att kostnadsorientera sin prissättning skall visa att priserna är rättvisa och skäligen med hänsyn till kostnaderna och får åläggas skyldighet att justera sina priser.

⁸ För att ålägga en prisregleringsskyldighet enligt 4 kap. 11 § EkomL krävs inte att regleringsmyndigheten faktiskt kan konstatera att den aktuella operatören tillämpat överprissättning eller prispress. Generellt kan sägas att det alltid finns ett incitament, och således en potentiell risk, för ett sådant beteende från en operatör som har ett betydande inflytande på en marknad. Detta uttrycks bl.a. i ERG Common Position on the approach to Appropriate remedies in the new regulatory framework, 23 april 2004, s. 13, där det anges att "When imposing *ex ante* remedies NRAs frequently cannot actually observe a certain type of anti-competitive behaviour but will have to anticipate the appearance of a particular competition problem based on the *incentives* of an SMP undertaking to engage in such a behaviour which in turn will be investigated in the market analysis."

I 4 kap. 12 § EkomL anges att vid tillämpning av 11 § skall hänsyn tas till den investering som gjorts av operatören. En sådan skyldighet som anges i 11 § skall utformas så att operatören får en rimlig avkastning på kapitalinvesteringen.

Telenor Mobile har tidigare tagit ut termineringsavgifter som ligger betydligt högre än TeliaSonerans (som redan har skyldighet att erbjuda kostnadsorienterade priser), men i linje med Tele2s och Vodafones. Telenor Mobile har emellertid efter tvistlösning av PTS, sänkt termineringsavgifterna till strax över TeliaSonerans.

Telenor Mobile saknar incitament att sänka priserna på terminering beroende på att höga priser på terminering av inkommande samtal inte i första hand drabbar de egna abonnenterna, utan istället höjer konkurrenternas kostnader. Vidare utgör termineringspriserna typiskt sett en betydande del av slutkundspriserna för samtal till mobilabbonenter och höga termineringspriser kan ge upphov till höga priser på slutkundsmarknaden för samtal till mobilabbonenter.

Grossistmarknaden för terminering i individuella allmänna mobilnät är en monopolmarknad där utsikter för att konkurrens skall uppstå i praktiken saknas. Telenor Mobiles monopolställning på den aktuella marknaden för terminering innebär en risk för att bolaget kan tillämpa överprissättning, något som snedvrider konkurrensen och missgynnar andra aktörer på marknaden, och i sista hand även slutkunderna. Det är mot bakgrund av målen med lagstiftningen därför nödvändigt att reglera priset på samtalsterminering.

När PTS tar ställning till vilken form av prisreglering som skall åläggas beträffande en viss tillträdesform överväger myndigheten vilka effekter prisregleringen kan ha på både kort och lång sikt. Den form av prisreglering som tidigare tillämpats vad gäller operatörer med betydande inflytande på marknaden är kostnadsorienterade priser.

Den ersättning som erläggs mellan operatörer för terminering utgör en väsentlig del av mobilnätoperatörernas intäkter och har därmed en indirekt påverkan på incitament för investeringar i mobilnät.

En skyldighet för Telenor Mobile att tillhandahålla terminering till ett för högt eller för lågt pris kan påverka incitamenten för investering i mobilnät och snedvrider konkurrensen. En felaktig prissättning kan leda till ett över- eller underutnyttjande av mobilnät och det är därför viktigt att prisregleringen av terminering är neutral i förhållande till investeringar i andra nät. Genom att tillämpa kostnadsorienterad prissättning enligt den s.k. LRIC-metoden kan en prisreglering som är neutral i förhållande till investeringar i andra nät åstadkommas. LRIC är en metod som används i ett flertal europeiska länder och står för Long Run Incremental Cost, d.v.s. långsiktig särkostnad. Kommissionen har rekommenderat medlemstaterna att de, när de ålägger kostnadsorienterad prissättning, skall tillämpa LRIC⁹ baserat på nukostnaden/återanskaffningsvärdet.

⁹ "Towards a new framework for Electronic Communications infrastructure and associated services", COM (1999) 539.

Även Independent Regulators Group, IRG, rekommenderar LRIC som en av en rad prisregleringsmetoder som kan användas vad gäller mobil terminering¹⁰.

LRIC-metoden leder till att den operatör som ålagts kostnadsorienterad prissättning för en viss tjänst får täckning för relevanta kostnader, förutsatt att verksamheten bedrivs effektivt. På en marknad som kännetecknas av effektiv konkurrens kan en operatör inte belasta köparna med de faktiska kostnaderna i det fall operatören har gjort felinvesteringar eller bedriver verksamheten ineffektivt, och sådana missförhållanden avser LRIC-metoden således att eliminera. Metoden utgår från nukostnaden/återanskaffningsvärdet, vilket motiveras av att en operatör i en konkurrensutsatt position inte prissätter sina tjänster baserat på historiska kostnader, utan tvingas anpassa sina priser efter den nivå som konkurrerande operatörer med modern och effektiv utrustning sätter. Metoden beskrivs närmare i PTS föreskrifter (PTSFS 2004:5) om LRIC-metoden för beräkning av kostnadsorienterad prissättning och PTS handböcker Övergripande riktlinjer för modellarbete (LRIC-metoden för mobila telefnät – engelsk titel: Mobile LRIC Model Conceptual Design. Final version for the industry working group, 5 June 2003. Se PTS webbplats www.pts.se) och Modellspecifikation (LRIC-metoden för mobila telefnät – engelsk titel: Mobile LRIC Model Specification. Final version for the industry working group, 12 June 2003. Se PTS webbplats www.pts.se).

Regeringen uttalar i förarbetena till EkomL att LRIC-metoden på flertalet marknader som i nuläget kan komma i fråga för tillämpning sannolikt ger mer rättvisande investeringssignaler än andra beräkningsmodeller och därmed leder till en effektiv konkurrens på lång sikt¹¹. På den aktuella marknaden leder en tillämpning av LRIC-metoden till fördelen att priset är neutralt i förhållande till investeringar i andra nät, vilket är viktigt för att värna om konkurrensen på lång sikt för mobilmarknaden som helhet.

På de aktuella marknaderna har branschen gemensamt under ledning av PTS tagit fram en modell som utgår från ett effektivt nät med modern teknik (en s.k. bottom-up modell). För TeliaSonera, Tele2 och Vodafone identifieras vissa kostnadskategorier för det egna nätet (s.k. top-down-data). Med hjälp av dessa utvecklar PTS därefter i samråd med operatörerna en hybridmodell. Hybridmodellen inkluderar en beräknad avkastning på investeringar och grunden är ett nytt nät (första året det är i drift) där man använder modern teknik, vilket innebär att kostnadsstrukturen liknar den hos en ny operatör. Det kostnadsorienterade priset ger således en rimlig avkastning på en investering genomförd av en effektiv operatör samt ger utrymme för nyinvesteringar. PTS tar även fram en prismetod som beskriver hur modellens resultat skall omsättas i priser.

Hänsyn bör tas till att arbetet med att implementera LRIC-metoden för kostnadsorientering av priser är komplext och därför kräver både tid och resurser

¹⁰ ”Principles of Implementation and Best practice of the application of remedies in the mobile voice call termination market”, 20 november 2003.

¹¹ Prop. 2002/03:110 s. 198.

för den operatör som åläggs sådan skyldighet. För Telenor Mobiles del finns skäl att överväga om bolaget skall åläggas kostnadsorientering enligt LRIC eller om det finns alternativ som uppfyller syftet med prisreglering men är mindre ingripande.

Eftersom LRIC-modellen utgår från att endast relevanta kostnader för en effektivt bedriven verksamhet skall inkluderas i beräkningen av priset och de olika operatörernas samtrafikrelaterade tjänster produceras på ett likartat sätt, finner PTS det sannolikt att Telenor Mobiles kostnadsorienterade pris skulle vara i nivå med eller lägre än den kostnad som beräknats för större etablerade mobilnätoperatörer.

Mot bakgrund av att Telenor Mobile är en relativt ny aktör på marknaden med begränsade volymer vad avser samtalsterminering i mobila nät, är det konkurrensproblem som överprissättning i detta fall ger upphov av begränsad omfattning. Den skada som bolaget skulle kunna åsamka köparna av mobil terminering och i sista hand slutanvändarna genom högre priser är inte sådan att den i nuläget medför allvarligt snedvridande effekter på samtalsmarknaden som helhet. Med hänsyn till det nyss sagda samt med beaktande av de resurser som skulle krävas för att beräkna kostnaden enligt LRIC-metoden och att resultatet sannolikt skulle vara i nivå med de större etablerade mobilnätoperatörerna TeliaSonera, Tele2 och Vodafone, anser PTS att det i nuläget kan ifrågasättas om en skyldighet för Telenor Mobile att tillhandahålla kostnadsorienterade priser enligt LRIC-metoden kan anses vara nödvändig och proportionerlig.

PTS har, mot bakgrund av det ovanstående, utvärderat åläggande om att tillhandahålla samtalsterminering till rättvisa och skäliga priser. Att ålägga mobilnätoperatören Telenor Mobile skyldighet att tillhandahålla terminering till rättvisa och skäliga priser får anses mindre betungande än krav på kostnadsorienterade priser med tillämpning av LRIC-metoden, och samtidigt ett ändamålsenligt sätt att uppnå de överordnade målen med lagstiftningen.

Vad som utgör ett rättvist och skäligt pris skall maximalt vara ett pris i nivå med det som skall tillämpas av operatörer som ålagts kostnadsorienterad prissättning utifrån den av PTS fastställda LRIC-modellen. Sådan reciprok prissättning skall gälla i alla de samtrafikrelationer som operatören har. Eftersom det kostnadsorienterade pris som blir vägledande för nivån för det rättvisa och skäliga priset ger rimlig avkastning på en investering genomförd av en effektiv operatör, innebär också en skyldighet om rättvist och skäligt pris att det medges en rimlig avkastning på investerat kapital samt ger utrymme för nyinvesteringar.

PTS finner således att mobilnätoperatören Telenor Mobile, i egenskap av operatör med betydande inflytande på marknaden för terminering till individuella allmänna mobilnät, med stöd av 4 kap. 11 § EkomL skall förpliktas att tillhandahålla grossisttjänst för terminering av samtal till rättvist och skäligt pris.

4.1.3 *Icke-diskriminering*

Enligt 4 kap. 6 § EkomL får en operatör som avses i 4 § förpliktas att tillämpa icke-diskriminerade villkor i sin verksamhet. En sådan skyldighet skall särskilt säkerställa att

1. operatören under likvärdiga omständigheter tillämpar likvärdiga villkor mot andra som tillhandahåller likvärdiga tjänster, samt
2. de tjänster och den information som operatören erbjuder andra tillhandahålls på samma villkor och med samma kvalitet som gäller för operatörens egna tjänster eller för dotterbolags eller samarbetspartners tjänster.

En skyldighet att tillämpa icke-diskriminerande villkor kan säkerställa att företag med betydande marknadsinflytande inte snedvrider konkurrensen genom att särbehandla vissa motparter. Skyldigheten kan vara befogad bl.a. när det är fråga om vertikalt integrerade företag som tillhandahåller tjänster eller insatsvaror till företag som de konkurrerar med på angränsande marknader. Att förhindra otillbörliga försök att överföra marknadsinflytande från en grossistmarknad till en slutkundsmarknad är särskilt viktigt. Icke-diskriminering kan exempelvis hindra att ett vertikalt integrerat företag utan objektiva godtagbara skäl gynnar den egna organisationen eller närstående företag, eller på motsvarande sätt missgynnar konkurrenter.

Mot bakgrund av att Telenor Mobile är ett vertikalt integrerat företag som tillhandahåller egna slutkundsprodukter baserat på tillträde, har företaget incitament att särbehandla den egna slutkundsorganisationen, dotterbolag eller samarbetspartners. Telenor Mobile har möjligheter att differentiera tjänster avseende samtrafik via prissättning, funktionalitet eller andra avtalsvillkor. Det är därför viktigt att de samtrafiktjänster som efterfrågas i samband med mobil terminering tillhandahålls på icke-diskriminerande villkor.

Skyldigheten att tillämpa icke-diskriminerande villkor skall enligt PTS bedömning bland annat förhindra beteende som ger upphov till konkurrenshämmande prisrelaterade klämeffekter eller exkluderande beteende. Vidare skall skyldigheten säkerställa att vissa motparter inte särbehandlas genom krav på att uppfylla villkor om köp av produkter som de inte efterfrågar eller har behov av, eller att det ställs oskäliga krav på kostsamma tekniska tillbehör eller teknologi.

PTS bedömer att skyldigheten att tillämpa icke-diskriminerande villkor är nödvändig på den aktuella marknaden för att främja konkurrensen och därigenom uppnå målen med lagstiftningen. PTS anser därför att Telenor Mobile, i egenskap av operatör med betydande inflytande på marknaderna för samtalsterminering i individuella allmänna mobilnät, enligt 4 kap. 6 § EkomL skall tillhandahålla samtalsterminering och direktavräkning på icke-diskriminerande villkor, på det sätt som anges ovan. Skyldigheten är inte mer ingripande än vad som i sammanhanget får anses motiverat.

4.1.4 *Insyn*

Enligt 4 kap. 5 § får en operatör som avses i 4 § förpliktas att i ett referenserbjudande eller på annat sätt offentliggöra specificerade uppgifter om

1. redovisning,
2. tekniska specifikationer
3. nätegenskaper
4. villkor för tillhandahållande och användning
5. prissättning, eller

6. andra förhållanden som behövs för insyn i fråga om samtrafik och andra former av tillträde.

Ett beslut om förpliktelse enligt första stycket skall innehålla besked om vilka uppgifter som skall tillhandahållas, hur detaljerade dessa skall vara samt på vilket sätt de skall offentliggöras. Operatören får förpliktas att ändra en uppgift, om det är nödvändigt för att den skall stämma överens med en skyldighet som har beslutats enligt detta kapitel.

Förhandlingar i syfte att uppnå överenskommelser avseende samtrafik med tillhörande villkor kan i många fall vara både tidskrävande och komplicerade. Dessutom kan, enligt vad PTS har fått erfara, tvister lätt uppstå som ytterligare ökar både tids- och resursåtgången vid sådana förhandlingar. Dessutom har Telenor Mobile ett övertag gentemot aktörer som vill terminera trafik i deras nät och upprätta direktavräkningsavtal för sådan trafik, eftersom Telenor Mobile kontrollerar nödvändig information. För att underlätta att avtal om samtrafik kan ingås bör säkerställas att parterna får tillgång till den information som är nödvändig.

Offentliggörande av uppgifter kan ske på olika sätt, bl.a. genom referenserbjudande. Mot bakgrund av att Telenor Mobile är en relativt nyetablerad operatör som i dagsläget står för en mycket liten del av den totala termineringen framstår det emellertid för närvarande inte som motiverat att upprätta ett komplett referenserbjudande. Relevant information som är nödvändig för att avtal avseende samtrafik skall kunna slutas måste dock publiceras, t.ex. via Telenor Mobiles webbplats på Internet. Det åligger Telenor Mobile att ta fram och utforma denna information. Avsaknad av krav på insyn skulle möjliggöra för Telenor Mobile att utnyttja sin ställning för att försvåra eller hindra samtrafik, vilket skulle kunna drabba andra aktörer och i sista hand även slutkunder. Detta skulle även kunna leda till tvister.

PTS finner mot bakgrund av det anförda att Telenor Mobile med stöd av 4 kap. 5 § EkomL skall vara skyldiga att publicera uppgifter av grundläggande karaktär som är nödvändiga för att avtal skall kunna ingås och samtrafik skall kunna upprättas. Skyldigheten avseende insyn är ändamålsenlig och nödvändig för att främja konkurrensen och därigenom uppnå målen med lagstiftningen. Skyldigheten är inte mer ingripande än vad som får anses påkallat mot bakgrund av det allmänna intresset av effektiv konkurrens på de aktuella marknaderna.

4.1.5 *Särredovisning*

Enligt 4 kap. 7 § EkomL får en operatör som avses i 4 § förpliktas att särredovisa och rapportera specificerad verksamhet med anknytning till samtrafik. En sådan skyldighet kan avse att operatören skall tillämpa en öppen prissättning för andra operatörer och för intern överföring eller tillhandahålla en myndighet sin redovisning, inbegripet uppgifter om intäkter från annan.

Syftet med särredovisning är att möjliggöra en analys av information som hämtas från redovisningen och skall så nära som möjligt spegla olika verksamheter som om de hade varit skilda från varandra och ge en möjlighet att synliggöra företagsinterna överföringar.

Krav på särredovisning gör sig särskilt gällande för företag som är ålagda icke-diskriminering i så måtto att särredovisningsskyldigheten möjliggör kontroll av huruvida icke-diskriminerande villkor tillämpas och för att underlätta kontroll av om otillåten korssubventionering sker genom överföring från en verksamhet till en annan konkurrensutsatt verksamhet inom företaget.¹² Detta framgår också av artikel 11 i tillträdesdirektivet.

PTS bedömer att särredovisning krävs på den nu aktuella marknaden bl.a. för att kunna säkerställa att kravet på icke-diskriminering efterlevs. Telenor Mobile skall därför förpliktas att på begäran av Post- och telestyrelsen särredovisa bolagets verksamhet rörande samtrafiktjänster samt till myndigheten ge in sin redovisning beträffande tillhandahållandet av dessa tjänster, inbegripet uppgifter om intäkter från annan. Redovisningen skall omfatta särredovisade funktioner, dvs. samtrafiktjänster, i förhållande till bolagets övriga verksamhet. I särredovisningen skall då kostnader och intäkter fördelas mellan de tjänster och produkter som gör att dessa kostnader och intäkter uppstår. Bakomliggande uppgifter som är nödvändiga för beräkningarna skall bifogas. Interna priser och köp mellan olika verksamheter skall i tillämpliga fall framgå av redovisningen.

Sammanfattningsvis bedömer PTS att en skyldighet att iaktta särredovisning är nödvändig för att främja konkurrensen och därigenom uppnå målen med lagstiftningen. PTS anser därför att Telenor Mobile med stöd av 4 kap. 7 § EkomL skall åläggas en skyldighet att på begäran särredovisa kostnader och intäkter för tillhandahållande av samtrafik. Skyldigheten är inte mer ingripande än vad som i sammanhanget får anses motiverat, särskilt med beaktande av att särredovisning endast behöver tillställas PTS på begäran.

4.2 Samlad bedömning

PTS har identifierat konkurrensproblemen på marknaderna för terminering i individuella allmänna mobilnät och med utgångspunkt i dessa, samt med beaktande av befintliga skyldigheter, övervägt vilka ingripanden som är nödvändiga för att komma till rätta med faktiska och potentiella missförhållanden. Jämfört med en situation utan sektorsspecifik reglering på den relevanta marknaden, innebär de ovan föreslagna skyldigheterna begränsningar i Telenor Mobiles handlingsfrihet. Myndigheten utgår från det grundlagsfästa egendomsskyddet vid prövningen av vilka skyldigheter som skall åläggas den som har ett betydande inflytande på en marknad. Egendomsskyddet kan emellertid inskränkas genom sådan lagstiftning som är erforderlig för att reglera nyttjandet av viss egendom i överensstämmelse med det allmännas intresse. Den lagstadgade möjligheten att införa skyldigheter avseende tillträde enligt EkomL innebär en sådan tillåten inskränkning av äganderätten. Härvid krävs emellertid att ingreppet är ändamålsenligt, nödvändigt och proportionerligt.

PTS gör bedömningen att de sammantagna skyldigheterna är nödvändiga och ändamålsenliga i förhållande till konkurrensproblemen på marknaden, sett mot bakgrund av målen med lagstiftningen. Skyldigheterna har ett legitimt syfte genom

¹² Se författningskommentar till 7 § EkomL, prop. 2002/03:110 s. 377.

att de avser att ge slutkunderna tillgång till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer och största möjliga utbyte vad gäller urvalet av elektroniska kommunikationstjänster samt deras pris och kvalitet. De föreslagna skyldigheterna främjar konkurrens och den internationella harmoniseringen. Efter en avvägning mellan ingreppets nytta för det allmänna och intresset för Telenor Mobile att kunna agera helt utan förhandsskyldigheter, finner PTS att det allmänna intresset väger tyngre. De aktuella skyldigheterna är samtidigt de minst ingripande åtgärder som bedöms kunna säkerställa målen med lagstiftningen. Åtgärderna uppfyller därmed kravet på proportionalitet. Telenor Mobile skall därför åläggas de skyldigheter som framgår av detta beslut.

4.3 Ikraftträdande

Enligt 8 kap. 22 § EkomL gäller ett beslut enligt lagen eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av lagen omedelbart om inte annat har bestämts. Emellertid finns i lagen (2003:390) om införande av lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (övergångsbestämmelserna) bestämmelser rörande ikraftträdande av beslut angående skyldighetsålägganden meddelade med stöd av EkomL.

Enligt 19 § i övergångsbestämmelserna och 1 § förordningen (2003:397) om införande av lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (införandeförordningen) skall PTS så snart som möjligt ompröva sådana skyldigheter som enligt bl.a. 15 § i övergångsbestämmelserna skall gälla övergångsvis.

PTS omprövar genom detta beslut de skyldigheter som gäller enligt 15 § övergångsbestämmelserna och upphäver med stöd av 19 § i övergångsbestämmelserna och 1 § i införandeförordningen, för Telenor Mobiles del, samtliga de skyldigheter som gällt enligt telelagen (1993:597) och som motsvaras av de skyldigheter som meddelas genom detta beslut. Detta beslut gäller omedelbart.

Underrättelse om överklagande

Post- och telestyrelsens beslut kan överklagas hos Länsrätten i Stockholms län, se bilaga 2.

Marianne Treschow

t.f. generaldirektör

Beslutet har fattats av t.f. generaldirektören Marianne Treschow. I ärendets slutliga handläggning har även deltagit avdelningschefen Ann-Marie Engvall, t.f. avdelningschefen Viveca Norman, rättschefen Eva Liljefors, enhetschefen Sara Andersson, verksjuristen Martina Irving Magnusson och handläggaren Fredrik Blomström (föredragande).

*Bilaga 1***Åläggande av särskilda skyldigheter för Telenor Mobile Sverige på den svenska marknaden för samtalsterminering i individuella allmänna mobilnät****1. Tillträde**

- 1.1 Telenor Mobile skall tillgodose varje rimlig begäran om att bedriva samtrafik med den som tillhandahåller eller avser att tillhandahålla allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster, vilket innefattar en skyldighet att träffa avtal om samtrafik och att ombesörja att samtrafiken i praktiken fungerar. Telenor Mobile skall därvid vidta de åtgärder som är nödvändiga för att slutanvändare skall kunna kommunicera med varandra eller få tillgång till tjänster i näten, såsom åtgärder så att nät eller tillhörande installationer kan förbindas.
- 1.2 Telenor Mobile skall tillgodose varje rimlig begäran om direktavräkningsavtal för att ta emot terminerande trafik, oavsett om trafiken överförs direkt från den aktör som önskar köpa terminering eller går via förmedlande operatör.
- 1.3 Telenor Mobile skall, då företaget anser att begäran om samtrafik eller direktavräkningsavtal inte kan tillmötesgå, utan dröjsmål upplysa motparten om skälen för detta. Ett sådant avslag måste grundas på objektiva kriterier.

2. Prisreglering av tillträde

- 2.1 Telenor Mobile skall tillämpa rättvis och skälig prissättning för samtalsterminering i sitt allmänna mobilnät.

3. Icke-diskriminering

- 3.1 Telenor Mobile skall tillämpa icke-diskriminerande villkor för tillhandahållande av samtalsterminering och direktavräkning. Telenor Mobile skall under likvärdiga omständigheter tillämpa likvärdiga villkor mot andra som tillhandahåller likvärdiga tjänster, samt att de tjänster och den information som operatören erbjuder andra tillhandahålls på samma villkor och med samma kvalitet som gäller för operatörens egna tjänster eller för dotterbolags eller samarbetspartners tjänster.

4. Särredovisning

- 4.1 Telenor Mobile skall på begäran tillhandahålla PTS en redovisning i vilken intäkter och kostnader för bolagets samtrafiktjänster särredovisas. I redovisningen skall dessutom interna priser och köp mellan olika verksamheter framgå.

5. Insyn avseende samtalsterminering

- 5.1 Telenor Mobile skall utforma och publicera uppgifter som är nödvändiga för att avtal avseende samtrafik och direktavräkning skall kunna träffas.

UNDERRÄTTELSE OM ÖVERKLAGANDE

Om Ni vill överklaga detta beslut skall Ni skriva till Länsrätten i Stockholms län. Brevet skall dock sändas till Post- och telestyrelsen, Box 5398, 102 49 Stockholm.

Tala om i brevet vilket beslut Ni överklagar genom att ange beslutets nummer. Tala också om vilken ändring av beslutet Ni vill ha. Brevet skall skrivas under.

Post- och telestyrelsen måste ha fått Ert överklagande inom tre veckor från den dag Ni fått del av beslutet. Annars kan överklagandet inte prövas.

Post- och telestyrelsen sänder överklagandet vidare till länsrätten för prövning om Post- och telestyrelsen inte själv ändrar beslutet på det sätt Ni begärt.

Om något är oklart kan Ni vända Er till Post- och telestyrelsen.